

Til lovforslag nr. L 35. Betænkning afgivet af Uddannelsesudvalget den 27. januar 2004

Betænkning

over

Forslag til lov om uddannelsen til højere forberedelseksamen (hf-loven)

[af undervisningsministeren (Ulla Tørnæs)]

1. Ændringsforslag

Der er stillet 4 ændringsforslag til lovforslaget. Undervisningsministeren har stillet ændringsforslag nr. 1 og 2. Enhedslistens medlem af udvalget har stillet ændringsforslag nr. 3 og 4.

2. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 9. oktober 2003 og var til 1. behandling den 31. oktober 2003. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Uddannelsesudvalget.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 5 møder.

Sammenhæng med andre lovforslag

Lovforslaget skal ses i sammenhæng med forslag til lov om uddannelsen til studentereksamen (stx) (gymnasieloven) (lovforslag nr. L 33), forslag til lov om uddannelserne til højere handelseksamen (hhx) og højere teknisk eksamen (htx) (lovforslag nr. L 34) og forslag til lov om ændring af forskellige love på Undervisningsministeriets område (lovforslag nr. L 36).

Høring

Et udkast til lovforslaget har inden fremsættelsen været sendt i høring, og undervisningsministeren sendte den 5. december 2002 dette udkast til udvalget, jf. (2002-03) alm. del – bilag 155. Den 10. oktober 2003 sendte undervisningsmi-

nisteren de indkomne høringssvar samt et notat herom til udvalget.

Skriftlige henvendelser

Udvalget har i forbindelse med udvalgsarbejdet modtaget 2 skriftlige henvendelser fra Det frie Gymnasium og Gymnasieskolernes Idrætslærerforening.

Undervisningsministeren har over for udvalget kommenteret de skriftlige henvendelser til udvalget.

Deputationer

Endvidere har Det frie Gymnasium og Gymnasieskolernes Idrætslærerforening mundtligt over for udvalget redegjort for deres holdning til lovforslaget.

Spørgsmål

Udvalget har stillet 2 spørgsmål til undervisningsministeren til skriftlig besvarelse, som den har besvaret.

3. Tilkendegivelse fra undervisningsministeren

Undervisningsministeren har over for udvalget tilkendegivet følgende:

Det er i de almindelige bemærkninger pkt. 4.1. og bemærkningerne til § 6, stk. 1, om optagelse på de gymnasiale uddannelser anført, at de faglige adgangskrav til de gymnasiale uddannelser blandt andet kan være aflagt afgangsprøve fra

folkeskolen i dansk, matematik, fysik/kemi/biologi, engelsk og 2. fremmedsprog eller de tilsvarende 10. klasse-prøver.

Prøven i biologi forventes først indført i folkeskolen i 2006, og det kan derfor først kræves, at ansøgere til de gymnasiale uddannelser har aflagt denne prøve fra og med 2006. Endvidere forventes det, at der i 2007 vil blive koblet en prøve i geografi på prøven i fysik/kemi/biologi. Prøve i geografi vil altså først kunne kræves aflagt fra og med en eventuel indførelse af prøven fra og med 2007.

I lovforslagets almindelige bemærkninger pkt. 11.3. Hf-enkeltfag er det om de økonomiske konsekvenser ved en fejl anført, at der til en samlet hf-eksamen hører engelsk på B-niveau svarende til 200 timer mod tidligere 210 timer. Engelsk på B-niveau opretholder imidlertid sit timental på 210 timer.

I rubrikken er det som konsekvens af ovenstående anført, at engelsk på B-niveau vil give en besparelse på 2,8 mio. kr. Dette er som følge af ovenstående ikke korrekt. Besparelsen vedrører alene besparelsen på engelsk på C-niveau, og den reduceres som følge heraf til ca. 2 mio. kr. Mankoen på ca. 1 mio. kr. ligger dog inden for den usikkerhedsmargin, som aftalen med de amtskommunale parter i øvrigt indeholder.

4. Indstillinger og politiske bemærkninger

Et *flertal* i udvalget (udvalget med undtagelse af EL) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de af undervisningsministeren stillede ændringsforslag. Flertallet vil stemme imod de af Enhedslisten stillede ændringsforslag.

Venstres, Dansk Folkepartis og Det Konservative Folkepartis medlemmer af udvalget er tilfredse med, at der er sikret en bred opbakning til den mest markante reform af de gymnasiale uddannelser siden 1871. De gymnasiale uddannelser bliver nu fremtidssikret og styrket.

De gymnasiale uddannelser er for mange unge et vigtigt led mellem folkeskolen og alle former for videregående uddannelser. Derfor er det afgørende, at de gymnasiale uddannelser lægger vægt på at være studieforberedende, at de giver de unge en reel studiekompetence. Det er sikret i reformen.

De studerende skal og vil fremover kunne mærke en markant forskel fra folkeskolen, og de

skal blive i stand til at arbejde på forskellige måder, blive mere selvstændige og i stand til i langt højere grad at tage ansvar for egen læring.

Med reformen af fremtidens gymnasiale uddannelser sikres muligheden for at styrke både den faglige fordybelse og den brede almindannelse, samtidig med at det sikres, at viden og almindannelse ikke skilles ad.

For partierne er det vigtigt at slå fast, at de gymnasiale uddannelser er ligeværdige. Hver uddannelse skal værne om sin egen klare profil, men skal samtidig ses i sammenhæng med de øvrige uddannelser. Derfor skal det faglige niveau være ens på tværs af uddannelserne.

For Venstre, Dansk Folkeparti og Det Konservative Folkeparti er den styrkede faglighed meget væsentlig. Med de udfordringer, velfærds-samfundet står over for, er det nødvendigt, at der stilles større krav til de studerende, end der gøres i dag. Det faglige indhold skal på dagsordenen fra den første dag i de gymnasiale uddannelser. Blandt andet derfor understreger partierne, at grundforløbet ikke må udvikle sig til et udvidet ruskursus.

Samspillet mellem fagene er en af de største udfordringer, der kommer. Det er vigtigt, at underviserne ser denne opgave som en spændende udvikling. Faglighed er vigtigt, samspil er spændende, men faglighed og samspil i kombination er afgørende for denne reforms succes. Partierne ser frem til, at alle medarbejdere på de berørte uddannelsesinstitutioner tager den udfordring op og benytter de muligheder for efteruddannelser, som der er sat midler af til i forbindelse med reformen.

Venstre, Dansk Folkeparti og Det Konservative Folkeparti ser gymnasireformen som et stort skridt fremad for kvaliteten i det danske uddannelsessystem.

Socialdemokratiets, Socialistisk Folkepartis, Det Radikale Venstres og Kristendemokraternes medlemmer af udvalget betragter de fire love vedrørende det almene gymnasium (stx), højere forberedelseseksamen (hf), højere handelseksamen (hhx) og højere teknisk eksamen (htx) som en helhed. Det er positivt, at der er fire gymnasiale uddannelser, som har hver sin profil, og som de unge kan vælge imellem. Der har været et behov for en reform af de gymnasiale uddannelser.

For partierne er det meget positivt, at der i lovgivningen er kommet formålsbestemmelser, der både understreger uddannelsernes almindelige og studieforberedende karakter, og at det fremhæves, at der i uddannelsen er et dannelsesperspektiv.

Socialdemokratiet, Socialistisk Folkeparti, Det Radikale Venstre og Kristendemokraterne finder det meget positivt, at hf fagligt er blevet styrket, blandt andet ved styrkelse af faget dansk, og at der fortsat som udgangspunkt kræves afsluttet 10. klasse for at påbegynde hf. For partierne er det en meget vigtig del af uddannelsessystemet, at hf både findes som et sammenhængende, 2-årigt forløb og som et enkeltfags-system, som i højere grad i fremtiden bliver tilrettelagt ud fra, at målgruppen er voksne eller unge voksne.

Socialdemokratiet, Socialistisk Folkeparti, Det Radikale Venstre og Kristendemokraterne stemmer imod de af Enhedslisten stillede ændringsforslag, fordi der er indgået en aftale med regeringen og Dansk Folkeparti, hvor en række af partiernes synspunkter er blevet tilgodeset. Men det er jo sjældent, at man får alt, når mange partier er med i en aftale. Derfor er det heller ikke nogen hemmelighed, at Socialdemokratiet, Socialistisk Folkeparti, Det Radikale Venstre og Kristendemokraterne gerne havde set, at nogle forslag svarende til Enhedslistens ændringsforslag var blevet tilgodeset. Partierne mener, at det burde være muligt at gå til gruppeeksamen. Det forekommer ikke logisk, at gruppeeksamener er tilladt stort set alle steder i det danske uddannelsessystem, men ikke i de gymnasiale ungdomsuddannelser.

Partierne havde også gerne set, at der kunne fastsættes et loft over klassekvotienter. Derfor arbejdede Socialdemokratiet, Socialistisk Folkeparti, Det Radikale Venstre og Kristendemokraterne under forhandlingerne ligesom Enhedslisten for, at »antallet af kursister i stamklasser må normalt ikke overstige 28 elever«. Men det kunne der ikke blive enighed med regeringen om. Derfor er der fortsat ikke noget loft over klassekvotienterne. Men i stedet for som Enhedslisten at stå fast på sine principielle opfattelser på alle punkter har partierne valgt at få så mange ændringer ind, at det samlede resultat blev så godt, som tilfældet er, og som Socialdemokratiet, So-

cialistisk Folkeparti, Det Radikale Venstre og Kristendemokraterne derfor fuldt ud kan støtte.

Et *mindretal* i udvalget (EL) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling, men stemmer for de stillede ændringsforslag.

Enhedslistens medlem af udvalget finder, at forliget om hf indeholder gode og dårlige elementer og en række ting, der kan udvikles progressivt eller bruges reaktionært.

Aftalen om hf indfører den såkaldte »uddannelsesetid«. Aftalen udvider undervisningsbegrebet til også at omfatte blandt andet forelæsninger og virtuel undervisning. Det betyder, at der er åbnet en ladeport for, at amterne kan lade klassekvotienterne stige yderligere. Begrebet uddannelsesetid kan bruges progressivt og kan skabe et bedre udgangspunkt for fremtidens hf, men begrebet uddannelsesetid åbner også for massive nedskæringer og forringelser. Begrebet uddannelsesetid åbner for, at man kan bruge en variation af uddannelses- eller undervisningsmetoder, men i og med, at man ikke lægger et loft ind for, hvor mange kursister der må være pr. lærer – altså laver en lærer-kursist-ratio – ender det med at være et redskab for nedskæringer.

Det er hovedløst at lave så stort et stykke arbejde for at ændre hf-uddannelsen og så efterlade en ladeport på størrelse med indgangen til Skt. Peters-kirken for nedskæringer. De stigende klassekvotienter på landets hf-kurser er kilde til for lidt tid til den enkelte kursist, til dårligt arbejdsmiljø og til frasortering af de bogligt svageste. Flere kursister pr. lærer betyder reelt mindre faglighed. Derfor er det med en åbning for forelæsninger og virtuel undervisning helt afgørende, at der sættes et loft for, hvor mange kursister der gennemsnitligt er pr. lærer. Det ville regeringen desværre ikke være med til.

Enhedslisten har derfor stillet ændringsforslag om, at der indføres et sådant loft på maksimalt 28 kursister.

Tjóðveldisflokkurinn, Inuit Atqatigiit og Siunmut var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

Bet. o. lovf. vedr. uddannelsen til højere forberedelseseksamen

5. Ændringsforslag med bemærkninger

Ændringsforslag

Af *undervisningsministeren*, tiltrådt af *udvalget*:

Til § 6

1) I *stk. 1* ændres »stk. 3« til: »stk. 4«.
[Redaktionel ændring]

2) I *stk. 2* ændres »stk. 3 og 4« til: »stk. 4 og 5«.
[Redaktionel ændring]

Af *et mindretal* (EL):

Til § 24

3) *Stk. 2* affattes således:
»*Stk. 2*. Der er mulighed for, at kursister kan vælge at gå til eksamen i en gruppe.«
[Indførelse af mulighed for gruppeeksamen]

Ny paragraf

4) Efter § 42 indsættes i *kapitel 9* som ny paragraf:

»§ 01. Der fastsættes en klassekvotient, således at der maksimalt må være 28 kursister i en stamklasse. Samtidig gøres loftet fleksibelt, således at der altid er sikret lærertid pr. 28 kursister pr. time.«
[Indførelse af klassekvotient på maksimalt 28 kursister]

Bemærkninger

Til nr. 1 og 2

Ændringsforslagene er alene af redaktionel

karakter og indebærer, at § 6, stk. 1 og 2, herefter kommer til at henvise til de rette bestemmelser.

Til nr. 3

Enhedslisten mener, at kursisterne selv skal bestemme, om de ønsker at gå til eksamen individuelt eller i en gruppe.

Danmarks Evalueringsinstitut har peget på en række fordele ved gruppeeksamen, blandt andet større tryghed og mindre nervøsitet hos kursisten, og at gruppeeksamen kræver mere end faglige kompetencer, f.eks. evne til samarbejde. Der er dog også ulemper ved gruppeeksamen.

Enhedslisten mener, at det er kursisterne selv, der bør bedømme fordele og ulemper ved at gå til gruppeeksamen, og ikke politikere eller smagsdommere på Christiansborg.

Til nr. 4

Landet over stiger klassekvotienten. Flere kursister i klassen vil altid betyde mindre tid til den enkelte kursist. Det er til skade for dem, der ønsker at dygtiggøre sig, og til skade for dem, der har svært ved at følge med. Derfor skal gymnasiereformen bruges til at sikre et fleksibelt loft over klassekvotienten. Således skal der indføres et loft på eksempelvis 28 kursister – et loft, der sikrer lærertid pr. 28 elever pr. time. Således skal det i fremtidens gymnasiale uddannelser være muligt at benytte sig af eksempelvis forelæsninger, lærerfri timer, det virtuelle gymnasium og andre pædagogiske tiltag, hvis blot kursisterne er sikret, at de mistede lærertimer kommer igen. Med andre ord: Hvis 250 kursister har været til 2 timers forelæsning, skal kursisterne dermed tjene lærertimer op, som så kan bruges til at gå ud i mindre grupper.

Else Winther Andersen (V) fmd. Gitte Lillelund Bech (V) Christian Lund Jepsen (V)

Birgitte Josefsen (V) Louise Frevert (DF) Karina Sørensen (DF) Helle Sjelle (KF)

Else Theill Sørensen (KF) Bodil Kornbek (KD) Carsten Hansen (S) Bjarne Laustsen (S)

Jeppe Kofod (S) Lene Jensen (S) Thomas Adelskov (S) Aage Frandsen (SF)

Margrethe Vestager (RV) nfm. Pernille Rosenkrantz-Theil (EL)

Tjóðveldisflokkurinn, Inuit Ataqatigiit og Siumut havde ikke medlemmer i udvalget.

Folketingets sammensætning

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	55*	Enhedslisten (EL)	4
Socialdemokratiet (S)	52	Kristendemokraterne (KD)	4
Dansk Folkeparti (DF)	22	Tjóðveldisflokkurin (TF)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	16	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	12	Siumut (SIU)	1
Det Radikale Venstre (RV)	9	Uden for folketingsgrupperne (UFG)	2

---

* Heraf 1 medlem valgt på Færøerne

Bilag 1

Oversigt over bilag vedrørende L 35

Bilagsnr.	Titel
1	Høringssvar samt høringsnotat fra undervisningsministeren
2	Udkast til tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
3	Tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
4	Henvendelse af 23/11-03 fra Gymnasieskolernes Idrætslærerforening
5	Spm. 1 om kommentar til henvendelse af 23/11-03 fra Gymnasieskolernes Idrætslærerforening, til undervisningsministeren
6	Svar på spm. 1 om kommentar til henvendelse af 23/11-03 fra Gymnasieskolernes Idrætslærerforening, fra undervisningsministeren
7	Henvendelse af 7/1-04 fra Det frie Gymnasium
8	Spm. 2 om kommentar til henvendelse af 7/1-04 fra Det frie Gymnasium, til undervisningsministeren
9	Svar på spm. 2 om kommentar til henvendelse af 7/1-04 fra Det frie Gymnasium, fra undervisningsministeren
10	Ændringsforslag fra undervisningsministeren
11	1. udkast til betænkning
12	2. udkast til betænkning
13	3. udkast til betænkning
14	Betækningsbidrag fra undervisningsministeren
15	4. udkast til betænkning